תורה אור

א] לבזבזין או בשלא חיפה את לבזבזין ואמר ליה לא שנא ציפוי עומד ולא שנא ציפוי שאינו עומד לא שנא חיפה את לבזבזין ולא שנא לא חיפה לבזבזין וכי תימא עצי שטים חשיבי ולא בטלי הניחא לריש לקיש דאמר לא שנו אלא בכלי אכסלגוס הבאים ממדינת הים אבל כלי מסמס חשיבי ולא בטלי שפיר אלא לרבי יוחנן דאמר כלי מסמס נמי בטלי מאי איכא למימר שאני שולחן דרחמנא קרייה עץ שנאמר המזבח עץ שלש אמות גבוה וארכו שתים אמות ומקצועות לו וארכו וקירותיו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה׳ פתח במזבח וסיים בשולחן ר׳ יוחנן ור׳ אלעזר דאמרי תרוייהו בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על אדם ועכשיו שאין בית המקדש קיים שלחנו ב] של אדם מכפר עליו: ארבע סניפין של זהב היו שם [וכו׳]: מנא הני מילי אמר רב קטינא אמר קרא ועשית קערותיו וכפותיו וקשותיו ומנקיותיו קערותיו אלו דפוסין כפותיו אלו בזיכין קשותיו אלו סניפין ומנקיותיו אלו קנים אשר יסך בהן שמסככין בהן את הלחם מתיב רבא לא סידור הקנים ולא נטילתן דוחות את השבת ואי סלקא דעתך דאורייתא אמאי אין דוחות את השבת הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי דתנן כלל אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מערב שבת אינו דוחה את השבת והני נמי אפשר דלא דחי ג] שבת עלייהו טעמא מאי דלא ליעפש לחם ד] בכי האי שיעורא לא מיעפש כדתניא כיצד ה] נכנס מערב שבת ושומטן ומניחן לארכו של שולחן ו] ומוצאי שבת נכנס ומגביה ראשה של חלה ומכניס קנה תחתיה וחוזר ומגביה ראשה של חלה ומכניס קנה תחתיה ארבעה חלות צריכות שלשה קנים העליונה אינה צריכה אלא שנים לפי שאין עליה משאוי התחתונה אינה צריכה כל עיקר לפי שמונחת על טהרו ז] של שולחן: תנן התם רבי מאיר אומר כל אמות שהיו במקדש בינוניות חוץ ממזבח הזהב והקרן והסובב והיסוד רבי יהודה אומר אמת בנין ששה טפחים ושל כלים חמשה אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ואלה מדות המזבח באמות אמה אמה וטפח

וחיק

יחזקאל מא

שמות כה

יחזקאל מג

רש״י

א] לבזבזין. שפה סביב לשולחן והיא מסגרת. ולי׳ פירש׳. עלי שיטין דשולחן חשיבי ולא בטלי ולא מקבלי טומאה אגב ציפוי אי לאו דמגביהין אותן: לא שנו. דגבי ציפוי בטיט דאוליך בתר ציפוי אלא בכלי עץ אכסלגוס דלא חשיב כמסמס: מקלעותיו נו. שהיה מרובע: שולחנו של אדם מכפר עליו. דעכשיו פרוסה ט] לאורחים: מנא הני מילי. דעבדינן סניפין י]: דפוסין. שמערך ומיטש ונאפה בהן כדאמר בריש פירקין: קשותיו אלו סניפין. מריבויי׳ דקרא לישנא אחרינא שמקשה הלחם וממחזק שלא ישבר, ולא מפני השמועה (א): מנקיות אלו הקנים. שמנקין הלחם מעיפוש: שמסככין בהן את הלחם. שעל הלחם מסככין הקנים בין חלה לחברתה: לא סידור הקנים כו׳. ואי ס״ד סידור קנים דאורייתא כדמפקת לעיל: אפשי לא דחי שבת. יא] ואף על גב דאין שבות במקדש האי טלטול לאו משום שבות הוא אלא דמיחזי כבונה וסותר: אפשר. דלא דחי עלייהו שבת: דעפשא פשי. מאי נפקא לקנים משום עיפוש: בכי האי שיעורא. ששומטן מערב שבת ערבית ולמחר בחצי היום מסלקן ומסדר אחרים בלא קנים ולמוצאי שבת מסדר הקנים בכי האי שיעורא דהוי חצי יום לאו וחצי יום לאו לא מיעפשה: כדתניא. למוצאי שבת מסדר קנים ומגביה ראשה של חלה העליונה ונותן שלשה קנים על התחתונה אחת מכאן ואחת מכאן ואחת באמצע וכן על הקנים בין לחם ללחם: ארבעה חלות. האמצעיות לכל סדר צריכות שלשה קנים תחת כל אחת ואחת הרי י״ב קנים והעליונה אין צריך אלא שני קנים לפי שאין משוי עליה שיכבידנה על שלמטה הימנה: על טהרו של שלחן. יב] ולא מיעפש: בינוניות. של ששה טפחים, ולקמן מפרש לה אמאי קרי לה בינונית משום דאיכא דגדולה ואיכא דקטנה: חוץ ממזבח הזהב. שהיה אמה על אמה והקרן של מזבח העולה שהיו לו לארבע פינותיו ארבע אבנים של אמה גובה ואמה על אמה שוי ואותה אמה היתה באמה בת חמשה טפחים ולקמן מפרש אי דגובה אי דאורך ורוחב (ב): יג] היסוד והסובב. של מזבח העולה וכולהו מפרש לקמן: אמת בנין. כגון חומת הבית ומזבח העולה: אמת כלים. ארון ושולחן ומזבח הזהב: (ג) יד] אמה ואמה וטפח. על אותה אמה שאה צריך להוסיף טפח טו] דהוא בת חמש שחסירה טפח מאמה בינונית): מדות המזבח. מזבח העולה: באמות אמה אמה וטופח. באמות בינוניות יהא אמה ואמה וטפח דאמותיו טז] והן בשל חמש דהוייא לה של ששה אמה וטפח בלאו:

וחיק

תוספות

כלי אכסלגוס. שם מקום דבפרק דם חטאת (זבחים דף צד.) מייתי לה גבי טורח: שאני שולחן דרחמנא קרייה עץ. תימה דבסוף חומר בקודש (חגיגה דף כו:) תנן כל הכלים שהיו במקדש מטבילין חוץ ממזבח הזהב והמזבח הנחשת מפני שהן כקרקע דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים מפני שהן מצופין ומפרש בגמרא וחכמים מטמאין מפני שהן מצופין והשתא מה בכך הא רחמנא קרייה נמי למזבח עץ דכתיב והמזבח עץ שלש אמות ועוד קשה דהכא משמע דציפוי לא בטיל גבי שולחן ואולבקי היכא דלא שייר כלום ואידך לישנא קאמר התם דחכמים לדברי רבי אליעזר קאמרי ליה מאי דעתיך דמטהרת לאו משום קרקע ולא משום עץ משום דמצופין מבטל בטיל ציפויין גבייהו ויש לך לטהר משום עץ וי״ל דהא דכתיב המזבח עץ לאו אמזבח קאי אלא כדמתרגם יונתן פתורא דלקבל מדבחא ואידך לישנא סבר דאפילו לא קאי אשולחן מ״מ מדאפקיה לשולחן בלשון מזבח שמע מינה דמזבח נמי בטל ציפויין כציפוי השולחן אי נמי היינו טעמא דבטל ציפוי גבייהו כדמפרש התם טעמא דמתניתין דלא בעי טבילה מזבח הנחשת דכתיב מזבח אדמה מזבח הזהב דכתיב המנורה והמזבחות מדאיתקש מזבחות זו לזו: **המזבח** עץ שלש אמות. אין שיעור זה לא למזבח ולא לשולחן ושמא זה היה גובהן של סניפין: **שלחנו** מכפר עליו. דגדולה לגימה (סנהדרין דף קג:): **לאורכו** של שולחן. על הרצפה היה מניחו לאורך השולחן דעל השולחן לא היה מקום פנוי למדוד הקנים לאורכן: **קשותיו** אלו סניפין. לר׳ יוסי קשה מה ידרוש כדפרישית לעיל (דף צו: ושם ד״ה לא): **לא** סידור הקנים כו׳. ואף על גב דאין שבות במקדש האי טלטול לאו משום שבות הוא אלא משום דמיחזי כבונה וסותר כך פירש בקונטרס, ולא משמע כן בריש כל הכלים (שבת דף קכג: ושם) דאמר קנים קודם התרת כלים נשנו משמע דליכא אלא איסור בעלמא ולהכי נמי שבות דאסרו במקדש כגון ציר התחתון שמא יתקע גזר המנוח בפ׳ בתרא דעירובין (דף קב. ושם): **תנן** התם ר׳ מאיר אומר כו׳. משנה היא במסכת כלים פרק כל [כלי] בעלי בתים: **באמות** אמה אמה וטופח. פירוש מדת המזבח יהיה באותן אמות שאמה בינונית מחזיק מהן אמה וטפח:

וגבולה

עין משפט נר מצוה

[וע׳ תוס׳ חגיגה כו ד״ה כלי ותוס׳]

כב א ב מיי׳ פ״ב מהל׳ כלים הלכה ט:

כג ג מיי׳ פ״ה מהלכות בית הבחירה הלכה יג:

כד ד מיי׳ פ״ג מהלכות תמידין ומוספין הלכה יא:

כה ה מיי׳ פ״ה מהלכות בית הבחירה הל׳ טו:

כו ו מיי׳ פ״ב מהלכות בית הבחירה הל׳ ו:

מסורת הש״ס

ברכות נה. חגיגה כז.

[שבת סג: וש״נ]

לעיל צב. וש״נ

[כלים פי״ז מ״י עירובין ה: סוכה ה.]

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה קשותיו וכו׳ ולא מפני השמועה ר״ל אלא מגופיה דקרא וק״ל: (ב) ד״ה חוץ וכו׳ ורוחב הס״ד ואח״כ מ״ה היסוד והסובב של: (ג) ד״ה אמה וטופח נ״ל אמר ד״ה באמות אמה:

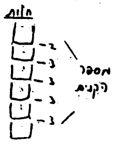

סובב הס״ד ואח״כ ד״ה מדות המזבח מזבח העולה הס״ד ואח״כ ד״ה באמות אמה אמה וטופח של אותה אמה שאה צריך להוסיף טפח דהוא בת חמש שחסירה טפח מאמה בינונית דהוי של ששה אמה וטפח מלאו הס״ד ונ״ב ועי׳ בעירובין ד״ד ע״ב ז״ק

רבינו גרשם

ריש לקיש פליג אר׳ יוחנן דאי חיפן בשיש בצפוי עומד במסמר בטל הוא או אפילו בצפוי שאינו עומד נמי בטל: בשרואה הצפוי לבזבזי השלחן בטל הוא. וא״ל לא שנא צפוי כו׳ והכא נמי האי שלחן המקדש אע״ג דצפוי אינו קבוע ליבטל עצו ולטמא משום צפוי: בכלי עץ ששמו אכסלגוס שאין דמיו יקרין כ״כ אבל כלי מסמס עץ יקר הרבה חשיב ולא בטיל אף עצי שטים נמי לא בטלי: מאי איכא למימר. א) תימא דפריק לי משום צפוי שאני שלחן אע״ג דמצופה רחמנא קרייה עץ ולא בטיל עצו דכתיב המזבח עץ וכו׳: שלחנו מכפר. להכנסת אורחין: משרבלין מראשיהן. בראש כל לחם ולחם כדי שיהו סומכין בהן את הלחם הקנים מונחין ראשיהן על גבי אותן הסניפין: וכ״ח קנים הוו. לב׳ הסדרים: ומפרש בגמרא מ״מ י״ד [לסדר זה]. ארבע חלות צריכין שלשה קנים והעליונה ב׳ בלבד כו׳. וכל קנה היה [illegible] שלא יהא לו כובד מפני שהוא של זהב. ונותן לארכו של שלחן על גבי הרצפה מפני שכל הכלים שהיו במקדש [illegible] שיקטירו הטופסין או עד שיביאו הבזיכין כדאמר טופסין כו׳ בזיכין בו׳ ואחר כך ד׳ כהנים נכנסין ב׳ [illegible] ב׳ נוטלין אותו הלחם מן השלחן של שיש ומוליכין אותו לפנים וכו׳: וביציאתו. [illegible] ומניחין אותו על אותו של זהב עד שיקטירו את הבזיכין: ואי ס״ד דאורייתא כיון דנפק מקראי אמאי אין דוחין את השבת: דקנים טעמא דלא מיעפש לחם בכי הא שישרא בלילה וחצי יום [illegible] מיעפש לא את החדש ולא את הישן הוא דוחה את השבת: ארבעה חלות. משניה קא חשיב מלבד התחתונה: (התחתונה מונחת עליה) אינה צריכה אלא ב׳ קנים לפי שאין [illegible] אלא משאוי הלה אותה: טהרו. על גבי השלחן עצמו על של זהב ולא מיעפשא: בבינונית. באמה בת ששה משום הכי קא קרי לה בינונית לפי שיש קטנה ממנה ויתירה ממנה: והקרן והסובב [illegible] והיסוד: רבי יהודה אומר אמת הבנין. הקירות: של כלים. רבי יהודה מרבה כל הכלים באמה בת חמשה: אמה וטפח. אמה בת חמשה כלומר אמה שצריך להוסיף לה טפח קודם שתהא כא[illegible]

וחיק

א) אולי צ״ל וקאי דפיסוק לו כו׳. ב) מפירוש סופיין עד פירוש לא סכיכין עיין לעמוד דלקמן (דף צ״ט ע״ב).

שיטה מקובצת

א] לבזבזין וכצ״ל לקמן: ב] שלחנו מכפר בהכנסת אורחים. חתגמ״ח: ג] דחי עלייהו שבת [illegible] שיעורא בלילה וחצי יום שלא יהיו הקנים לא מיעפש. חתגמ״ח: ה] כיצד הוא עושה: ו] [illegible] ז] פתוח גב השולחן שבמקדש היה של זהב ולא מעפש. חתגמ״ח: ח] לבזבזין: ט] פרוסה [illegible] י] סניפין וקנים תמיד: יא] שבת ואע״ג: יב] שלחן וקריר: יג] והיסוד: יד] מתיבת [illegible] בס״א הכל נמחק: טו] טפח דהיינו: טז] דאמותיו אמה וטפח: